

Х.А.Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік Университетінің қаржылық саясаты

Қаржы саясаты – университеттің әлеуметтік-экономикалық дамуы бойынша университеттің өзінің функциялары мен міндеттемелерінің жүзеге асыруға бағытталған қаржы саласындағы ұйымдастырған мақсатты іс-шаралар жиынтығы.

Қаржы саясатын жасау үдерісінде университеттің алдына қойған мақсатын орындау үшін материалдық жағдайлар қамтамасыз етіледі. Осыған байланысты қаржы саясаты экономика мен әлеуметтік салаға әсер етудің белсенді құралы болып табылады.

Қаржы саясаты қаржы ресурстарын жиынтықтап, шоғырландырудың және оларды даму бағыттары бойынша бөлудің міндеттерін шешеді.

Қаржы саясаты қаржы стратегиясы мен қаржы тактикасынан тұрады.

Қаржы стратегиясы – экономикалық және әлеуметтік стратегияны білдіретін, болашаққа есептелген ұзақ мерзімді қаржылық саясат курсы. Қаржы стратегиясы жасалу барысында оның негізгі бағыттары болжамдалады, қаржыны қолдану және ұйымдастыру қағидалары белгіленеді және қабылданған экономикалық даму бағыттарындағы қаржы ресурстарының қажетті шоғырлануы туралы мәселелер шешіледі.

Қаржы тактикасы – университет дамуының белгілі бір кезеңіндегі міндеттердің шешімі және осы дамуды қаржы саясатының міндеттерін шешуге бағытталған қаржылық қатынастарды ұйымдастыру әдістерін дер кезінде өзгерту жолымен қамтамасыз ету. Қаржы тактикасы экономикалық жағдайлар және әлеуметтік факторлар қозғалысымен анықталатындықтан, икемдірек болады.

Қаржы стратегиясы мен қаржы тактикасы өзара байланысты.

Қаржы саясатының негізгі бағыттары.

1. Жалпы ережелер

Қаржылық басқаруды реформалау міндеттерінің бірі - қаржы-шаруашылық жағдайын талдау негізінде Университет қызметінің нарықтық жағдайларға барабар және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу жолдарын іздестіруді ескере отырып, қаржылық басқару жүйесіне көшу.

Операция мен қаржыландыру шарттарын нақты саралау, бюджеттен тыс қызметтің түрлері мен ауқымы университетте қаржылық-экономикалық, есеп-қисап, есеп беру және бақылау-талдау жұмыстарының блогын құруды талап етеді.

Бухгалтерлік қызмет - қаражат қозғалысы туралы есептерді сақтау және мекеменің бухгалтерлік және қаржылық есептілігін қалыптастыру, сондай-ақ қаржылық бақылау функцияларын орындайды.

Қаржы департаменті - қаражаттардың қозғалысын және жұмсалу функцияларын жүзеге асырады, ағымдағы және ұзақ мерзімді жоспарлауды әзірлеу, қаржылық қызметті талдау, статистикалық есептерді қалыптастыру және қаржы саясатын жүзеге асыру.

2. Қаржы саясатының мақсаттары

2.1. Мақсаты - университеттің стратегиялық және тактикалық мақсаттарына жетуге бағытталған тиімді қаржылық басқару жүйесін құру. Жоғары инфляция және мемлекеттің қолданыстағы салық және бюджет саясаты, экономикалық және қаржылық әдістер мен экономикалық тұрақтандыру әдістері жағдайында университеттің жағдайы, қаржы ресурстарын қалыптастыру және пайдалану, шығындарды басқару, мүлікті ұлғайту, ақылы білім беру және басқа қызметтердің көлемі, университеттің салықтық жоспарлауын оңтайландыру.

2.2. Университетінің қаржы саясатының дамуының стратегиялық мақсаттары:

Қаржылық тұрақтылықты сақтау (немесе дағдарыс кезеңінде ең аз тұрақтылықты қамтамасыз ету)

Университет кірістерін барынша арттыру және соның салдары ретінде, тиімділікті арттыру

Университеттің ағымдағы шығындары мен күрделі салымдарының құрылымын оңтайландыру және оның қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету,
Университеттің инвестициялық тартымдылығын қамтамасыз ету,
Университет үшін тиімді басқару механизмін құру;
Университетке қаражат тартудың нарықтық тетіктерін пайдалану,

3. Университетті дамытудың негізгі бағыттары:

3.1. Университеттің қаржы саясатын дамытудың негізгі бағыттары:

Университет қаржылық-экономикалық жағдайын талдау,
Университеттің бухгалтерлік есеп және салық саясатының дамуы,
Университеттің инвестициялық саясатының дамыту,
Университеттің кредиторлық және дебиторлық берешектерін басқару,
Университеттің шығындарын басқару
Университет ықтимал қауіптерін талдау (қауіптердің сипаты, себептері және тәуекел факторлары, өтемақы әдісі және оларды төмендету әдістері, олардың «сақтандыру»).

3.2. Қаржылық-экономикалық талдау, қаржылық саясатты дамытудың негізі болып табылады. Тоқсандық және жылдық есеп және статистикалық есептілік көрсеткіштеріне негізделген талдау. Есеп беру кезеңінің аяғына дейін, бухгалтерлік есеп пен қаржы есептілігін дайындауға дейін, баланстық баптардың бірқатар өзгеруі, қажетті шығындарды жасау, білім беру қызметтеріне қаражатты қайта инвестициялау, сондай-ақ есеп беруге түсіндірме жазбаны дайындау мүмкіндігі болған кезде алдын ала талдау жүргізіледі.

4. Университетті қаржылық басқару.

Университеттің қаржылық жоспарлау жүйесін ұйымдастыру

4.1. «Бюджет» жүйесі ақша қаражаттарының түсуі мен жұмсалыуына қатаң бақылау жасауды, тиімді қаржы стратегиясын әзірлеу үшін нақты жағдайларды жасауға мүмкіндік береді.

Қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етудің маңызды элементі қаржылық жоспарлау жүйесі болып табылады, ол мыналарды қамтиды:

- Университеттің құрылымдық бөлімшелері қызметінің бюджеттік жоспарлау жүйесі,
- Университеттің қызметін шоғырландырылған (біріктірілген) бюджеттік жоспарлау жүйесі.

Бұл жүйелерге мыналар жатады:

- Бюджеттеу процестері
- Бюджеттерді қалыптастыру және орындау бойынша жауапкершілік
- Бюджеттердің орындалуын үйлестіру, бекіту және бақылау процестері

4.3. Университеттің шоғырландырылған бюджеті.

Факультеттер, кафедралар мен қызметтерді бюджеттік жоспарлауды ұйымдастыру үшін төмендегі бюджеттік жүйені есептеу және бекіту ұсынылады:

1. Жалақы қоры.
2. Әлеуметтік салық, әлеуметтік сақтандыру, мед. сақтандыру.
3. Өзге шығындардың (материалдық шығындар), оның ішінде:

Коммуналдық шығыстар

Үй-жайларды күтіп ұстау

Жылыту,

Жарықтандыру (электр энергиясы),

Сумен жабдықтау,

Үй-жайларды жалға беру.

Басқа да ағымдағы шығындар

Оқу процесіне қажетті материалдар, т.б.

Көлік шығындары

Іс-сапар шығындары

Байланыс қызметтері

Бюджеттік аударымдар.

4. Даму бюджеті (күрделі салымдар). Негізгі жабдықтар.

5. Бюджеттік салық

4.4. Болжамдалған жылдық шоғырландырылған бюджетті әзірлеу үшін төмендегі негізгі деректерді пайдалану ұсынылады:

Қажетті ағымдағы шығындар (төлемдер), соның ішінде байланыс қызметтері, коммуналдық төлемдер, жалақы,

Күтілмеген шығыстардың үлесін болжау (өткен жылдардағы деректерге негізделген),

Салық төлемдерінің, банктік заемдардың (бар болса) болжамы және оларды қайтару мүмкіндігі,

Университеттің негізгі және резервтік қорлары туралы мәліметтер,

Университеттің жаңару және даму бағдарламалары,

Осы ақпараттарды қорыту ақша қаражатының қозғалыс жоспары мен университеттің инвестициялық және қаржы қызметіне (мысалы, депозиттік салымдар) бағытталған уақытша бос қаражаттарды орналастыру жоспары үшін жоспарлы кезеңде (ай, тоқсан, жыл) іс жүзіндегі ақшалай қаражаттардың ағымын болжауға мүмкіндік береді.

4.5. Университеттің шоғырландырылған бюджеті, шығындардың сметасынан басқа, шығыстар жағынан басқа кірістерді қамтиды. Университеттің шоғырландырылған бюджеті кірістер мен шығыс бөліктерінен тұрады,

Бюджеттің кіріс бөлігі Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінен, Денсаулық сақтау министрлігінен, Түркия Республикасы бюджетінен және ақылы негізде көрсетілетін қызметтерден және өзге де кіріс келтіретін көздерден түсетін қаржы негізінде жоспарланады. Бұған қоса, университет есеп шоттарындағы қалдықтар есепке алынады.

Шоғырландырылған бюджеттің шығыстары бастапқы деректер негізінде жүзеге асырылады:

Бұл бюджет жүйесі университеттің қаржылық есептілігінің барлық негізін толығымен қамтиды.

Бюджеттен тыс қорларға (зейнетақы, әлеуметтік сақтандыру, медициналық сақтандыру,) және салықтық аударымдардың (табыс салығы) бөлігі төлемдер жалақы қорының бюджетімен байланысты.

Салық төлемдерінің кестесі,

Жалақы қорының бюджеті,

Оқу жоспарының материалдық шығындары,

Бюджеттік коммуникациялар,

Берешекті өтеу кестесін,

Күрделі салымдар (даму) бюджеті

Бюджеттік басқа шығыстар

Шығыстар бөлігін (түзету) қайта қарау шығыстарды қайта қарау (қайта бөлу) мәселесіне, оның ішінде ағымдағы шығындарды («қорғалған» деп аталатын) қаржыландыру (төлем) басымдықтар жүйесі негізінде қарастыруға болады. Маңызды:

1. Жалақы, стипендия,
2. Байланыс қызметтері мен коммуналдық төлемдерді төлеу.
3. Бюджетке салық төлеу.
4. Университеттің оқу жоспарын жүзеге асыру үшін және өндірістік нысандар мен инженерлік желілерді пайдалану үшін қажетті материалдарды сатып алудың ағымдағы шығысы және т.б.

4.6. Университет бюджеттерінің орындалуын қаржылық бақылау.

Қаржылық, бухгалтерлік және статистикалық есеп беру (ай, тоқсан, жыл) және оны талдау кезеңінде келесі бақылауды қолдану.

Күту кезеңіндегі аудиттерді (мысалы, кассалық операциялар бөлімі), активтер мен міндеттемелерді түгендеуді, жалақы жинақтарын және төлемдерді, стипендияларды және т.б.

Талдамалық есепті жүргізген кезде есепке қосылатын қолма-қол және банктік құжаттарды тексеру кезінде үздіксіз бақылау әдістерін пайдалану.

Нақты ауытқуларды жылдам талдау,

Өндірістік емес шығындарды жою және талдау кезінде анықталған факторларды арттыру жөніндегі шараларды әзірлеу,

Бюджеттерді жедел түзету және тиісінше, құрылымдық бөлімшелердің бюджеттеріне арналған шоғырландырылған бюджеттің орындалуы туралы аналитикалық материалдармен университет басшылығын (әкімшілігін) хабардар ету және ұсыну.

Университетте автоматтандырылған бюджеттік жоспарлау жүйесін (компьютерлік жергілікті желінің негізінде) енгізу ұсынылады, бұл бюджетті орындау туралы ақпаратты (ай сайын, аптасына) және қаржы ресурстарын оперативті басқаруды жетілдіру мақсатында бюджеттерге (бағалауға) қажетті түзетулерді енгізуге мүмкіндік береді.